

הנחתו הת' בלתי מוגה

בס"ד. ש"פ נשא, י"ב סיון ה'תשמ"ה.

① כה תכרכו את בני ישראל וגו' ישא ה' פניו אליך וגו' וישם לך שלום. וארז"ל 25 (הובא בדרושי רבותינו נשיאינו ע"פ זה, בלקי"ת ובדרושים שלפ"ח 41, ועד"ו בדרושי הצ"צ ובדרושי אדמו"ר מהר"ש). אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, כתיב בתורה, אשר לא ישא פנים וכו', ואחא נשוא פנים לישראל, דכתיב, ישא ה' פניו אליך, ואמר להם, וכי לא ישא פנים לישראל, שכתבתי להם בתורה, ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלוקיך, והם מדקדקים על עצמם, עד כוית, ועד בביצה. ומדייקים את ה' כוית, וצריך להבין, ענין זה, שבשכיל הדקדוק שמדקדקים עד כוית יש נשיאת פנים למעלה. ונקחת הביאור כוית, דענין ברכת המזון (של אחרי האכילה), היא המשכת גילוי אלקות מלמעלה, שנמשך לאחרי עבודת האדם, באכילה גשמית דוקא. וצ"ל שמדקדקים על עצמם, ומברכים עד כוית כוית, ההמשכה דברה"מ היא געילת יותר, ענין ישא ה' פניו אליך, כולקמן. שמה רואים מעלת הגשמיות דוקא.

ויש לקשר ענין זה (מעלת הגשמיות), גם עם זמן מתן תורתנו (תג השבועות), ודהיום הוא יום, י"ב סיון שהוא סיום ימי המשלוחין דחג השבועות. שמדקדקים כוית בדרושי רבותינו נשיאינו (כמובא לעיל - בד"ה וספרתם דש"פ במדבר), וגם בהמשך שבועות לשנת זוש"פ צנשיא דורגו (שנת"ל - כ"ה צאינה וראינה רחנה"ש). למה נאמר במתן תורה, אנכי ה' אשך הוצאתיך מארץ מצרים, ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ, דהלא הבריאה יש מאין, היא פלא גדול יותר מיצ"מ, דהמפתים ביצ"מ הם יש מיש, ובריאת שמים וארץ היא יש מאין, וכמבואר באריכות בשער היחוד והאמונה פרק ב' (הובא בהדרושים), שענין התהוות יש מאין, הוא פלא גדול יותר מענין קרי"ם שביצ"מ. ובפרט לפי המבואר באג"ק סימן כ"ז, שהתהוות יש מאין היא בכה מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שאין לו עליה וסיבה שקדמה לו ח"ו. הרי שבריאה מאין ליש היא נעלה ביותר. וצ"ע כ' כתיב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אשר בראתי שמים וארץ. ומבואר כוית בהדרושים, שזוהי משום, שמעלת מ"ת היא ביטול הגיורה דתחתונים יעלו לעליונים ועליונים ירדו לתחתונים 14, היינו עליית הגשמיות למעלה וירידת הרוחניות למטה. אך זה גופא דרש ביאור.

- (1) פרשתנו (נשא) ו, כג ואילך. (2) ברכות כ, ב. (3) פרשתנו כו, סע"א ואילך. (4) ראה במ"מ דעיונים בלקי"ת שם. סה"מ תקס"ו ע רכח ואילך. (5) עקב י, י. (6) נשא שם, כו. (7) עקב ח, י. (8) ראה לקי"ת במדבר י, ב. אה"ת אמור ט"ע תקסח. סה"מ עט"ת ע' שבכ ואילך. הש"ת ע' 20 ואילך. כותמנו לעיל ע קמ"ד. (9) סה"מ תש"ח ע' 217 ואילך. (10) יחז"ל כ, ב. (11) סה"מ עט"ת שם ע' שכ"ד. (12) קל, סע"א ואילך. (13) שכתורת 8-9. (14) תנומת אראל טו. שמו"ר פ"ב, ג.

כה תכרכו

② דמכין שהרחני הוא עלין והגשמי הוא תחתן, מדוע הרחני הוא בכיריה והגשמי בעלי. אך הענין הוא, דזה מה שהגשמי דוקא הוא בעלי, הוא מפני מעלת הגשמיות על הרוחניות. אלא שענין זה (מעלת הגשמיות על הרוחניות) נתגלה במ"ת, לאחורי הקדמה דגלות מצרים ויצ"מ (כדלקמן). וצ"ל היבדוק האשון דמ"ת, הוא אנכי ה' אשך הוצאתיך מארץ מצרים.

③ ומבאר כוית בהמאמר (בלק"ת שפ"ט), דהנה כתיב, ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים כו', שהוא קרא והמשך אל הגילוי להיות בהם גילוי החיות מרזח פיו ית' כו'. וביאור הענין הוא (כמובא בביאור הדרוש שפ"ט), דהנה מבואר בשער היחוד והאמונה בתחלתו ובשיעור חז"ת דחג השבועות, ששם אשר יקרא לחם בלח"ק, מהווה נמתי ומקיים את כל הנבראים שבועלים. ולפי זה צריך להבין לכאורה מהו ענין יקרא האדם שמות גו', למה צריכים לצריאת השמות שלו. והרי גם לפני השם של הבהמות והחיות ועוף השמים מהווה ומתי, ומקיים אותם. וזהו מה שמבאר, שענין יקרא האדם שמות, היינו שקרא והמשך השמות מההעלם אל הגילוי, ויקרא קריאת האדם, השמות מהעל"מ הם בהעלם, וע"י קריאתו, ממשיכן אל הגילוי. אך ענין צריך להבין מהו מעלת הגילוי בגשמיות. וע"י מביא בהמשך המאמר (בלק"ת שפ"ט) שזוהי מ"ש"ט, כי לא על הלחם לבדו יתוי האדם, כי על כל מוצא פי ה' יתוי האדם. שמוצא פי ה' שבמאכל דוקא הוא המתי, את האדם. וכפירוש האר"י ע"ל פסוק זהו 20, דלכאורה אינו מובן מדוע צריך האדם למוצא פי ה' שבחלם, והרי יש לו גם מוצא פי ה' שבאדם, אלא הענין הוא, כי מוצא פי ה' שבחלם הוא גבוה יותר מזה שבאדם, משום שכל הגבוה יותר יורד למטה יותר, ולא רק שיוור למטה יותר, אלא שהוא שאינו יכול לרדת שמה שחיה למטה גם מירידה הכי גדולה, (דבמקום שאינו יכול לרדת שמה צריך ציפוף שמה). שזוהי מורה שנמשך ממקום גבוה ביותר. וכמבואר במומשך הענין 22, שזוהי ענין האורות דתוהו שנפלו למטה, ע"י שבירת הכלים דתוהו, כמאמר 23, ושוי' הקב"ה בורא עולמות ומחריבן, שנפילה

- (16) כו, ב. (17) בראשית ב, כ. וראה אר"ת לתח"מ ד, סע"ב ואילך. (18) כו, ב. (19) עקב ח, ג. (20) לקי"ת לתאריך עקב שם, וראה גם: כש"ט סי קצ"ד. תר"א נח ט, ד. בשלח טח, ד. לקי"ת צו ג, ב. אמר לח, ג. מסות פא, ב. עקב יד, א. ועוד. (21) ראה שערי אורה ד"ה יכאור לכוז מלכות פי"ב ואילך. ובכ"מ. (22) ראה סה"מ לוצ"צ קמ"ט, סע"ב ואילך. לקי"ת ראה כא, רע"ג. ובכ"מ. (23) לקי"ת שם כו, ב. כו, סע"א. (24) כ"י פ"ג, ו. וש"ג.

הנחתו הת' בלתי מוגה

הנחתו הת' בלתי מוגה
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30

ובה יזכר מה שאמרו, וכי לא אשא פנים לישראל כו' והם מקדיקים על עצמם עד כוית ועד כביצה. דהנה, הסעם שברכה ראשונה אין האתעד"ע שלפני האתעד"ת (כנ"ז). שאינה תלוי בעבודת אמנם ברכה אחרונה היא כחי' אתעד"ע הנמשכת ע"י אתעד"ת (כנ"ז). ולכן יש לה שיעור, ואכלת ושבעת וברכת, היינו שתלוי במעשה התחתונים. אבל בזה גופא הנה ע"י זה שישאל מדקיקים על עצמם, ענין ההידור מצות שבדברים גשמיים, ע"י ממשיכים אורות נעלים ביותר, עד שנמשך ענין ישא ה' פניו אליך, נשיאת הפנים שלמעלה. ← א"ר פניו אליך, נשיאת הפנים

זוהו מה שממשיך וישם לך שלום, דע"י שלימות הבידור הנ"ל, נמשך אמיתיות ענין השלום, שלמעלה מעליונים ותחתונים, ולמעלה מתוהו ותיקון גם יחדיו. וכמבאר באג"ק 32 בענין השלום שלמעלה שבין מלאכי ושרי מעלה, שע"ז אמרו, עושה שלום במרומיו 33 (בין שני המלאכים ושרים שלמעלה). ששלום זה, הוא ע"י המשכת אור הגבוה ומשיגים, וכמו השרים כפי שהם לפני המלך ששניהם בטלים אלו ואלו ענין זה, נמשך אח"כ, גם כהיות השרים כל אחד במקומו ועבודתו, שהרי על שם זה נקראו בשם שרים, שתכליתם הוא להיות שרי העם, וגם בחור שרים, עושה שלום ביניהם, ועד"ז הוא ענין השלום שנפעל בשעת מ"ת, שנעשה ע"י עושה שלום במרומיו, השלום שלמעלה. כמאמר 34, ואני המחזיל יורד ה' על הר סיני 35, שזה פועל ג"כ ענין השלום למטה, ולא רק שפועלים שלום בין גשמיים ורחנניות, אלא עוד זאה, שיש בזה מעלה גדולה יותר שע"י חיבור ההפכים, ע"ד הנ"ל שהמאכל נכלל באלקות.

וזוהו כה תכרכו גו' וישם לך שלום גו'. דענין תכרכו הוא אוחיות בכחורו (כמובא בהמשך הדרוש 36 מהרמ"א 37), היינו המשכת מספירת הכתר, ואח"כ הוא ענין יברכו וישמרך, שהוא ענין מ"ד ומ"ן, עליונים ותחתונים וכו', ואח"כ באים לענין ישא ה' פניו אליך, ההנבחה והנשיאה למעלה ממ"ד ומ"ן, שזהו ענין וישם לך שלום, ענין השלום והאחדות עד לענין השלימות, ומזה נמשך אח"כ סיום הענין, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

30* רמב"ם ריש הל' ברכות, ובכ"מ. 31 ראה בכ"ז לקו"ת שם כו, רע"א. 32 פ"ב. 33 ראה תנחומא וישו ו. דבר פ"ה, י. ספר הנביא הובא בח"א רסג, א. 34 תנחומא ושמו"ר שכהערה 14. 35 יתרו י"ט, כ. 36 לקו"ת שם כח, סע"א. 37 לח"ג ערב, ב (מק"מ לח"ג רב, א).

זו היא נפילה גדולה ביותר, עד דמאן דנפיל מן דרגי' אקרי כו' 24, דמזה מוכן ששרש האורות למעלה הוא גבוה ביותר. אמנם (ש) ניצוצות שנחברו למצמם באצילת, עולם החיקוק 25, כמאמר, דין הניין פ"י 26, שבבריאת עולם החיקוק, נתקן כבר החורבן דתוהו, ויש אורות נעלה שידרו צמטה ביותר בעולם החיקוק, היינו שהם אורות ששרשן נעלה ביותר, וצריך צענבת מיוחדת כדי להעלותם. ואורות אצל הם הם מוצא פי ה' שבחנם, שנפלו למטה גם ממוצא פי ה' שבאדם, ולכן בכחם דוקא, להחיות את האדם, והיינו שניצוצות אלו, מוסיפים עליו בהאדם האוכלם, ובפרט שנעשים דם וכשר כבשרו 27.

והנה 28, בכדי שיהי' כח לאדם להעלות הניצוצות שבמאכל, צריך לגחינת כח והמשכה למעלה, דוה"ע הברכה שמברכים לפני האכילה, שהיא המשכת (ברכה מלשון המשכה) כח מלמעלה בבחי' אתעד"ע, כדי שיוכל להיות האתעד"ת (העלאת הניצוצות שע"י האכילה) כדבעי. והברכה, שמברכים אחר האכילה, ברכה שני', היא המשכת אתעד"ע שלאוהי האתעד"ת. שע"ז דוקא (ע"י ההמשכה מלמעלה שלאו"ה) נעשה שלימות דתוהו, הרי לאחר שנכלל המאכל באלקות. ומכיון שזוה"ע בידור ניצוצות דתוהו, הרי לאחר שנכלל המאכל באלקות, נמצאה גם מבחי' החיקוק (המברכו). וכשם בידור האורות דתוהו, בכל אכילה, ע"ז הוא בכללות הבריא, וכמאמר 29, אשר ברא אלקים לעשות צמטה כבר מתחילת הבריא, והיה בשביל העבודה לשראף בחיקוק העולם. אבל שתכלית הבריא, היחה בשביל העבודה לשראף בחיקוק העולם. אבל בידור זה בתחילת הבריא, הי' כמו הבידור והאכילה שלפני הברכה אחרונה. וע"י צלות מצרים שעבדו בכור הברזל במצרים בעבודת פרך 29, ישנה הי' ההכנה, להציאה מצרים, ובידור הגשמיים שבשעות מתן תורה, הנה אז נפעל ענין חיבור עליונים ותחתונים, היינו העלאת הניצוצות דתוהו שהגשמי יהי' נכלל באלקות (למע' חתיקון) שזוה"ע האתעד"ע שלאוהי אתעד"ת (דוגמת ברכה אחרונה) ומטעם זה נאמר אנכי ה' אשך הנצאחך מארץ מצרים, ולא נאמר ישראל אשר בשביל שמם וארץ, את שבריאת שמים מארץ, היתה בשביל ישראל ובשביל החורה, מ"מ (התכלית) דמ"ת, היא, העלאת הגשמיים והתחתונים שיעלו לעליונים, דזה נפעל דוקא ע"י יציאת מצרים, הציאה מכל המיצויים וגבוליים, שזה פועל הגבוה והעלאת בעולם, וגם בשראף תורה, שבשבילם 30 נברא העולם.

24 ראה חז"ג קלח, ב. לקו"ש ח"י ע' 211. וש"ר. 25 ראה גם המשך חער"ב ח"א ע' תלח ואילן. לקו"ת בלק סס, א ואילן. ובכ"ט. 26 ב"ר שם. 27 ראה תניא פ"ה (ס, סע"ב). 28 ראה בכ"ז לקו"ת שם כו, סע"א ואילן. 29 ב"ר פ"א, ו ובפרש"י. 29* ראה תו"א יתרו עד, סע"א ואילן. ובכ"מ. 30 ראה פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית.

28
29
30

28
29

28
29
30

5 וזו גם מ"ש אנכי ה"א אשר התאחד מארץ מצרים, דהגיוני דיצי"מ, ה"י ע"י הקדמת והכנת העבודת פרך, ובתחילת היתה הירידה בגלות מצרים סתם מצרים מלשון מיצרים ונבולים, אבל כל זמן שיוסף ואחיו היו חיים לא החזיל השיעבוד³⁸, ואח"כ ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף³⁹, ואז החזיל השיעבוד וקושי השיעבוד בעבודת פרך, וע"ז באו אל הרכוש גדול, כמ"ס⁴⁰ ועברו וענו אותם גו' ואח"כ יצאו ברכוש גדול, ועד שצברו⁴¹ שבני ישראל רצו קוטר על הרכוש גדול, וכבד שיתבטל העינוי דועבדום וענו אותם, ומוזר שאעפ"כ גשאבנ במצרים, מוכן גדול העינוי של הרכוש גדול, וכימי צאתן מארץ מצרים, כן הוא גם בזמן הזה, שע"י הירידה בגלות וקושי השיעבוד בגלות, באים אל הרכוש גדול דלעוהי. וזוה ענין שהם מדקדים על עצמם כו', דיש לומר דקאי על המס'ג דזמן הגלות ועקבתא דמשיחא, דעיקר העבודה בעקבתא דמשיחא, היא המס'ג דאל יבוש מפני המלצנים⁴², והרי ענין זה אינו חיוב מדאורייתא, שאין זו מ"ע מה"ת, ולא מל"ת מן החורה, וגם בשו"ע גופא, הובא חיוב זה רק בהנחת הרמ"א⁴³, היינו שהוא הידור ודקדוק שישאל קיצו על עצמם, וגם בתוכן הענין, הרי עבודה זו דאל יבוש מפני המלצנים היא בבחי' ימנצנים על עצמם כו', כי ענין מ"ע ומל"ת שבתורה, הוא הציווי על המעשים אשר העשנה ואלה אשר לא העשנה, ואילו אופן העבודה דלא יבוש כו' אינו ציווי מלמעלה אלא עבודה מלמטה הנוספת ע"י ישראל, דבזמן הש"ס והמשנה לא הי' ענין זה (דאל יבוש כו') עדיין עיקר ל"כ בעבודת האדם, ודקא בזמן הגלות עיקר העבודה היא אל יבוש מפני המלצנים, וע"ז שהם מדקדים על עצמם, נמשך ענין הנשיאות מפני שלמעלה, דע"י שלא מתביישים מפני המלצנים, פועלים גם בהמלצנים, וכמאמ' ⁴³ וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליו ויראו ממך, דאף שפסוק זה נאמר על תפילין שבראש⁴⁴ מ"מ הרי הוקשה כל החורה כולה לתפילין⁴⁵, דע"י שלימות העבודה בתוקף מהפכים את המלצנים, ונעשה והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקות⁴⁶ עוד בזמן הגלות⁴⁷.

2

וע"י כ"ז, נמשך ענין תברכו אותי בכתרו, המשכת ספירת הכתר, ע"ז שבאים לשלימות הברכה, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם, שממשיכים את ברכת הקב"ה, לא מיבעי להפירוש⁴⁸ שאני שמו"ר פ"א, ה. פ. (39) שמות א, ה. ה. (40) לך סו, יג-ד. (41) ברכות פ. ריש ע"ב, ועוד. (42) ראה המשך שמה השמה חר"ז - סה"מ חר"ז ע' רט. סה"מ קונטרסים ח"ג ע' קכ ואילך. סה"מ אידיש ע' 3 ואילך. (43) או"ח בתחלתו. (43א) תבוא כח, י. (44) ברכות ו, א. א. (45) קידושין לה, א. (46) ישעי' מט, כג. (47) ראה וזחיים יט, רע"א. (48) חולין מט, א.

הנחת החר' בלתי מוגה

אברכם לישראל, אלא גם להפירוש⁴⁸ דאני אברכם לכהנים, הרי כל ישראל הם כהנים, כמ"ס⁴⁹ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, והיינו שנמשכת הברכה בשלימות בכל הענינים, בבני חיי ומוזני ריחוי, ע"ז לברכה עיקרית, ברכת הגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא, הקשורה גם עם משה רבינו, משה גואל ראשון הוא גואל אחרון⁵⁰, וגם עם הפצת המעיונות של הבעש"ט חוצה, שע"ז קאחי מר דא מלכא משיחא⁵¹, ובפרט כשהפצת מעיונות הבעש"ט, היא באופן דיתמכרנות מיני⁵² ע"י חורח חב"ד, שיש בה ביאור בחורח ומעיונות הבעש"ט, ולא רק ביאור אלא גם הוספת ענינים חדשים, עד לחידוש שלא בער. וע"י העסק בהפצת המעיונות חוצה עוד בזמן הגלות באים לענין גשא את ראש גו' ⁵³ נשיאת והגבהת הראש, היינו שמגביהים לא רק את הרגל הגוף אלא גם את היראש⁵⁴, וכמו בענין ישא ה' פניו, שזוה ענין הנשיאה למעלה יותר, למקום שלמעלה מעיונים ותחוננים, וזוגם שפסוק זה (נשא את ראש) נאמר בשבט לוי, הרי כ"ג ישראל שייכים ג"כ לעבודתו של שבט לוי, כפסק הרמב"ם⁵⁵ שכל איש ואיש אשר נזכה רוחו כו' נעשה כשבט לוי, ומוזר באים לענין בהפצות את הנתונות⁵⁶, ודלקת המנוחה בביהמ"ק השלישי ע"י אהרן הכהן, כמ"ש יראה כזה בציון, שגראה את אהרן הכהן מדליק את המנורה בביהמ"ק, כנענינו ונזקקנו בבנינו ובבנותינו⁵⁷, ונלוי זה יפעול לא רק בבני ישראל אלא גם בעולם כולו, שזוה תפקיד המנורה שבביהמ"ק, שמשם אורה יוצאת לכל העולם כולו⁵⁸, ויקיים מ"ש⁵⁹ יראה אל אלקים בציון, במהרה בימינו ממש, וארץ עם ענני שמיא⁶⁰, בעגלא דיין ממש, ובשמה ובטוב לבב.

(48) יחור יט, ו. וראה אגרת בראשית פ"ע"ט [פ]. בעת"ס יחור שם. (50) ראה שמו"ר פ"ב, ד. ועוד. (51) אגה"ק הידועה הבעש"ט (תפסת בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ). (52) ראה חקו"ז סוף חיקו"ו. כס"מ שם. הקדמת המק"מ לחור. (53) נשא ד, כב. (54) ראה גם לקו"ת במדבר א, ב. (55) סוף הל' שמיטה ויובל. (56) בהעלותך ח, ב. (57) ע"פ בא, י, ט. (58) ראה מנחת סו, ב ובפרש"י. (59) חללים סד, ה. (60) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.

הנחת החר' בלתי מוגה